

UJ FÁZIS A BERLINI KONFERENCIA NYOMÁN. — A SZOVJET-POLITIKA. — A NYUGATI HATALMAK POLITIKÁJA. — AZ EURÓPAI BIZTONSÁG KÉRDÉSE.

Olvasóink — éppen a falvakban élő HID-olvasók — kérték, hogy időről-időre tájékoztassuk őket összefoglaló cikkeiben a világpolitika eseményeiről s általában a külpolitikai kérdésekről is. Szerkesztőségünk ebben a számban közli Jozse Szmolej érdekes összefoglalóját a berlini értekezlet nyomán előállt új világpolitikai helyzetről. Ilyen összefoglalókat rendszeresen kívánunk közölni, neves publicisták tollából.

UJ SZAKASZ A BERLINI ÉRTEKEZLET UTÁN

A berlini értekezlet egész lefolyása azt bizonyította, hogy a nemzetközi viszonyok új szakaszába léptünk. Ennek az új szakasznak alapvető jellegzetessége az a sok jel, melyekből arra lehet következtetni, hogy a hidegháború lanyhul és egyre inkább a diplomáciai érintkezések és megbeszélések lépnek helyébe.

A négyhatalmi értekezlet nem oldott meg ugyan egyetlen nyílt nemzetközi kérdést sem, azonban nem mondhatjuk, hogy teljesen eredménytelen volt, még kevésbé, hogy nem volt hasznos.

Már maga az a tény, hogy a négy külügyminiszter — öt éves megszakítás utáni első — értekezlete nem végződött csöddel, a nemzetközi helyzet bizonyos változását mutatja.

A hidegháború időszakának egyik jellegzetessége az volt, hogy az egész vonalon, minden területen, minden kérdésben, még az ügyrendi kérdésekben is állandó volt a feszültség. Tudvalevő például, hogy a külügyminiszterhelyetesek a párisi Palais Rose-ban tartott híres ülésükön három hónapon át a napirendről vitákoztak, és nem bírtak megegyezésre jutni. Még a legkisebb ügyrendi, technikai kérdést is felfújták és a végsőkig kihasználták propagandacélokra és obstrukcióra.

Berlin más képet nyújtott ebben a tekintetben. Az értekezleten nem volt huza-vona a napirend és ügyrend körül. Az értekezlet minden egyes résztvevője jelentékeny engedményeket tett az ügyrendi kérdésekben és ezzel bizonyította, hogy súlyt helyez a lényegbeli megbeszélésre.

Általában mondhatnánk, hogy a fokozott diplomáciai érintkezések és megbeszélések szűk-ségessége vetett hit volt a legfontosabb tünete a berlini értekezletnek. Ez szülte a genfi értekezletet, amelyen majd Kína is résztvesz, és valószínű, hogy ezután még más összejövetelek és különféle megbeszélések is következnek.

A hidegháború lanyhulása és egy új szakasz megnyitása egyik külső jelének tekinthetők az atomerő problémájáról folytatott amerikai-szovjet megbeszélések is. Dulles és Molotov néhány megbeszélést tartott Berlinben. Hivatalosan annyit jelentettek be, hogy ezeken a közvetlen titkos megbeszéléseken bizonyos eredményt értek el Eisenhower atomerő-tervének ügyrendi keresztülvitelét illetően. Jóllehet, az eredmény csak ügyrendi téren valósult meg, mégsem kell lebecsülni. Egy bizonyos: a hidegháború korszakában még az ilyen eredmény is lehetetlen volt.

A nemzetközi viszonyoknak ez az új szakasza — amely meglehetősen szembetűnő módon jutott érvényre Berlinben — megannyi okból következett be. Kétségtelen, hogy a világban

jelentékeny változások történtek a katonai és a politikai erők egyensúlyában. Ezek a változások — melyeket okvetlenül alaposabban kellene tanulmányozni — ráütik bélyegüket az egész mai világhelyzetre.

A hidegháború fő elindítója — a Szovjetunió — ebben az új helyzetben kénytelen volt fokozatosan átállni egy másfajta taktikázásra. A szovjet külpolitikai irányvonal változása — amely az erőviszonyokban bekövetkezett változások következménye — eredményezte a hidegháború módszerének fokozatos feladását és más módszerek alkalmazását, mindenekelőtt a fokozottabb diplomáciai érintkezéseket, megbeszéléseket és értekezleteket.

Ebből a szempontból nézve arra a megállapításra juthatunk, hogy viszonylag békésebb időszakba léptünk. E közben egy pillanatra sem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy valamennyi nagy nemzetközi kérdés továbbra is megoldatlan maradt, és érintetlenek maradtak mindazok a tényezők, amelyek a végsőkig feszítették a nemzetközi helyzetet melyben az emberiség vergődött az utóbbi évek során.

A SZOVJET POLITIKA

Molotov, Berlinben tartott beszédében gyakran visszatérve bizonygatta, milyen nagyjelentőségű az a tény, hogy öt évi megszakítás után ismét megéremteték a közvetlen kapcsolatot a négy hatalom külügyminiszterei között. Ilyeneket mondott:

— Régóta nem ültünk össze; sokminden történt időközben; most meg kell tárgyalnunk minden problémát; nyilván nem várható gyors eredmény; gyakrabban kell összejönnünk és gyakrabban kell vitatkoznunk...

Ez az álláspont, melyet Molotov minden alkalommal hangsúlyozott Berlinben, bizonyítja, hogy a Szovjetunió elsősorban azért indítványozta a négyhatalmi értekezlet összehívását, hogy kilábaljon az elszigeteltségből, ahová a sztálini agressziós politika taszította.

A belső és külső tényezők egész szövetségére kényszerítette a Szovjetuniót arra, hogy más külpolitikai taktikához folyamodjék. Az elmúlt évben a Szovjetunióban lejátszódott események megannyi, a szovjet rendszerre nehezedő súlyos gondról rántották le a leplet. Ezenkívül egyre nyilvánvalóbbak a nehézségek, amelyekbe a Szovjetunió ütközik a kelet-európai országokban. A Szovjetunióknak szemmel láthatóan bizonyos lélekzétvételre van szüksége; hogy megbirkózzék a sokféle fogyatékos-sággal és nehézséggel, és rendezze pozícióit. Külpolitikai téren a Szovjetunió megannyi súlyos vereséget szenvedett, köztük a legsúlyosabbat Jugoszláviában, majd Kóréában. Ha a belső szovjet bajokat és a külpolitikai téren elszenvedett vereségeket összefüggésbe hozzuk az erők világegyensúlyának a Szovjetunió kárára történt eltolódásával

is, akkor teljesen érthető, miért volt szükség az új szovjet külpolitikai irányvonalra.

Ez az irányvonal nem egyszerre alakult ki. Ma sem lehetne mondani, hogy már véglegesen kialakult. Mindenesetre a berlini értekezleten már meglehetősen világosan érvényre jutottak főbb körvonalai.

A három nyugati küldöttség tagjainak elismerése és a diplomáciai megfigyelők túlnyomó többségének értékelése szerint Molotov nem volt agresszív Berlinben. Egész tevékenysége az értekezleten egy mérsékeltbb politika irányvonalán haladt.

A jelen nemzetközi helyzetre tehát az jellemző, hogy az eddigi agresszív szovjet politikát egy új taktika váltotta fel, olyan taktika, melyet mérsékeltbbnek nevezhetünk.

Ez a megváltozott taktika azonban nem olyan jellegű, hogy lehetővé teszi az olyan égető nemzetközi kérdések megoldását, mint amilyen például az osztrák és a német kérdés. Ahhoz, hogy ezeket a kérdéseket megoldják, lényegbeli engedmények szükségesek. Ilyen engedményekre azonban még nem hajlandó a Szovjetunió. Új, mérsékeltbb külpolitikai taktikája tehát abban merül ki, hogy most már nem halad többé a megoldatlan nemzetközi kérdések további kiélezésének vonalán.

Mint ismeretes a berlini értekezlet nem ért el semilyen eredményt az osztrák és a német probléma lényegének megoldásában. De bizonyos az is, hogy ezeken az érzékeny területeken nem rontott a helyzetet.

E két nagy kérdésben, főként az osztrák kérdésben, megmutatkozott egészen világosan, hogy a Szovjetunió nem hajlandó kivonulni azokról a területekről, melyeket csapatai a második világháborúban megszálltak.

Az Európát kettéosztó vonal világosan kirajzolódik; Európában úgyszólván talpalatnyi hely sem maradt a sakkhúzásokhoz. Különösen érvényes ez az európai kulcskérdésre, Németországra, amelyet szilárd határvonal oszt ketté, nyugati és keleti részre. A német kérdés nyilván csak úgy oldható meg, ha a jelenlegi status quo-t egyik vagy másik irányba megváltoztatják. A Szovjetunió előtt világos, hogy ezt a status quo-t nem bírja megváltoztatni saját javára. Világos, az is, hogy eddigi agresszív politikája — az új területek bekébelezésének kísérlete — roppant kárt okozott neki. A már említett okoknál fogva a Szovjetunió most új taktikát alkalmaz Európában, amely alapjában véve elsősorban védekező, azaz meg akarja őrizni és védeni a szerzett pozíciókat Németországban, Ausztriában és Kelet-Európában.

A Szovjetuniónak nyilván bizonyos lélekzavartól van szüksége, hogy megszilárdítsa helyzetét az ellenőrzés alatt álló területen.

A Szovjetunió azt követeli a világtól, hogy ismerjék el a második világháborúban csapatai által szerzett pozícióit. Azt szeretné, ha a jelenlegi status quo elismerése alapján bizonyos időszakra modus vivendi-t teremtené.

A berlini értekezlet megmutatta, hogy a Szovjetunió csak azokon a területeken számíthat esetleges sakkhúzásokra, ahol a két tömb közötti határvonal nem oly szilárd, mint Európában. Ez az eset például Ázsiában. Ennél fogva egyáltalán nem véletlen, hogy a berlini értekezlet egyetlen konkrét döntése az ázsiai kérdésekre vonatkozik (a genfi értekezlet összehívása Kína részvételével).

A szovjet küldöttségnek az értekezleten követett politikájában a következő két elem játszott döntő szerepet:

Először: szilárdan megtartani Európában azt, amit már elértek, azaz amit a háború folyamán a csapatok elfoglaltak; semmiképpen nem engedni meg a jelenlegi status quo megváltozását a Szovjetunió kárára.

Másodszor: kihasználni az ingadozó, kialakulatlan ázsiai és távolkeleti helyzetet és igyekezni egyes sakkhúzásokkal onnan befolyásolni az európai eseményeket.

Molotov Nyugat-Németország felfegyverzésének terve ellen, konkrétan az európai védelmi közösség ellen irányította támadásának nyilait. Világosan megmondta, hogy a Szovjetunió mindent elkövet, hogy megakadályozza az európai védelmi közösség megalakítását. Igyekezett még olyan benyomást is kelteni, hogy hajlandó komoly engedményekre Európában és Ázsiában, ha a nyugati hatalmak lemondanak Nyugat-Németország felfegyverzéséről. Igaz, Molotov nem mondott semmi konkrétat, hogy milyen engedményekről lehet szó. De közbeszólásából világosan lehet következtetni, hogy a Szovjetunió megkísérli majd ilyen értelemben kihasználni a genfi értekezletet (különösen Franciaországot illetően), valamint általában, hogy több új intézkedéshez folyamodik az európai védelmi közösség megakadályozása céljából.

A Nyugat-Németország felfegyverzése ellen és konkrétan az európai védelmi közösség terve ellen indított jelenlegi szovjet akció a mostani szakaszban elsősorban abból az álláspontból indul ki, hogy megvédi, megőrizze a szovjet pozíciókat Európa szívében. Molotov nem hagyott semilyen kétséget a felől, hogy a Szovjetunió Nyugat-Németország felfegyverzésének politikájában látja pozíciójának egyik legfőbb veszélyeztetőjét. Szerinte Nyugat-Németország felfegyverzésével és a nyugati tömbbe való bekapcsolásával olyan tényezőket hoznak létre, amelyek azt célozzák, hogy kiszorítsák a Szovjetuniót Kelet-Németországból és Kelet-Európából.

Ha azonban ennek a harcnak, amely Nyugat-Németország felfegyverzése ellen folyik, ma még elsősorban a szerzett pozíciók megőrzése a fő jellegzetessége, ugyanakkor magában foglal ez egy stratégiai tervet is, amely már nem védelmi jellegű, hanem arra számít, hogy a szovjet uralmat kiterjessze egész Németországra, a szovjet fennhatóságot pedig egész Európára. Világosan kiderült ez akkor, amikor Molotov az európai védelmi közösség helyett az »európai biztonsági egyezményt« javasolta; amelyet olyan eszköznek szánt, hogy rajta keresztül a Szovjetunió a távoli jövőben majd domináns helyzetbe jut és ellenőrzést gyakorol előbb Németország, majd egész Európa felett.

Es éppen ez bizonyította, hogy csak a taktika új a jelenlegi szovjet külpolitikai irányvonalban. Semmi jele, hogy bármilyen lényegesebb változások történtek volna a Szovjetunió külpolitikai stratégiájában is.

A NYUGATI HATALMAK POLITIKÁJA

Helyes az a megállapítás, hogy a három nyugati nagyhatalom minden fontos kérdésben közös álláspontot képviselt a Szovjetunióval szemben. Molotov megkísérelte szétválasztani őket, de kiábrándító volt minden erőfeszítése. Az ok világos. A szovjet tömbbel szemben a három

nyugati hatalomnak véglegesen lefektetett közös érdekei vannak.

Együttműködésük és a közös érdekek alapján összeegyeztetett álláspontjuk — amely meggyőzően érvényre jutott Berlinben — nem jelenti azonban azt, hogy nézeteik egyöntetűek és egységük teljes. Maga a berlini értekezlet lefolyása rámutatott újabb konkrét példákra a nagyhatalmak között fennálló nézeteltérésekre. Ezek a nézeteltérések főként oly értelemben merülnek fel, hogy a jelen körülmények között milyen politikát kell konkrétan alkalmazni Európában és Ázsiában.

Mindhárom nyugati hatalomnak kétségtelenül az a közös érdeke és közös célja, hogy a Szovjetuniót saját határai közé szorítsa vissza. Konkrétan szólva, hogy a Szovjetunió visszavonja csapatait Ausztriából, Németországból és Keleleturópából.

Ez kétségtelenül közös érdeke Európának, ide értve Keleleturópát is, amely nyilván azt kívánja és arra törekszik, hogy végre megszabaduljon a szovjet csapatok jelenlététől.

Általános óhaja ez egyébként az egész békeszerető emberiségnek is.

A világbéke mindaddig nem lehet stabil, amíg a szovjet csapatok Európa szívében állomásoznak.

Magyarán mondván a szabadságszerető emberiség közös érdeke az olyan helyzet megteremtése, hogy a Szovjetunió kénytelen legyen visszavonni csapatait saját területére.

Vannak azonban eltérő vélemények, hogy milyen konkrét politikával lehetne elérni ezt a közös célt és milyen távlatokat nyitni Európa és az egész világ előtt.

Az USA az úgynevezett dinamikus politika híve, vagyis — ahogyan egyes amerikai képviselők mondják — ök határozottabb, keményebb és agresszívebb magatartást akarnak a Szovjetunióval szemben. Szerintük a szovjet taktika változása elsősorban az amerikai fegyverkezésének és általában az egész eddigi amerikai erőszakilátásának köszönhető. Az amerikaiak úgy vélik, hogy tovább kell folytatni a fegyverkezést és a katonai előkészületeket, az erős támaszpontok politikáját, mert »az erő az egyetlen dolog, amit a Szovjetunió megért és tisztel«. Mászóval az USA álláspontja az, hogy a jelenlegi megváltozott nemzetközi feltételek között ugyanazt a politikát kell folytatni, amilyent a közvetlen szovjet veszély idejében, a legnagyobb nemzetközi feszültség idejében építettek ki és alkalmaztak.

Ezt a véleményt nem osztja azonban sem Nagybritannia sem Franciaország. E két ország véleménye szerint a nemzetközi viszonyok új időszakában nem lehet egyszerűen változatlan formában folytatni a régi politikát, hanem módosítani kell és alkalmazni az új körülményekhez. Mindenekelőtt pedig az a vélemény, hogy a »dinamikus politika« Európában újabb nemzetközi feszültséget okozna, és veszélyeztetné a békét.

A berlini értekezlet bizonyos kompromisszum volt egyrészt az amerikaiak, másrészt az angolok és franciák között.

A három nyugati küldöttség csaknem minden nap titkos megbeszéléseket folytatott Berlinben. A közös taktikáról tárgyaltak. Noha ezeket a megbeszéléseket nagy titokban tartották, mégis kiábrándítottak a több döntések. Kétségtelen, hogy mindkét oldal engedelményeket tett. Általánosságban véve azonban megkérdőjelezhető, hogy az amerikaiak nagyobb engedményeket tettek

az angoloknak és franciáknak. Az amerikai küldöttség, a nyugati hatalmak egységének megtartása érdekében, kész volt számos engedelményre és el kell ismerni, hogy nagy rugalmasságról tett tanúságot ebben a tekintetben.

Az amerikai küldöttség nagy mértékben megváltoztatta véleményét, sőt általános álláspontját is, például a négyhatalmi értekezlettel szemben. Kezdetben ragaszkodott ahhoz az álláspontjához, hogy az értekezletnek okvetlenül csak arra kell szorítkoznia, hogy a Szovjetunió nyilatkozzék: hajlandó-e megoldani az osztrák kérdést és hajlandó-e beleegyezni a szabad német választásokba vagy sem. Szerinte egészen téves lenne másról is beszélni Berlinben. Az amerikai küldöttségnek az volt a véleménye, hogy a kevésbé jelentős nemzetközi kérdésekben elért eredmények káros hatást idézhetnek elő, mert »illúziókat ébresztenének a világban« és fékeznek a védelmi erőfeszítéseket. »Ez csak a Szovjetunió malmára hajtaná a vizet« — mondták az amerikaiak. Kezdetben az amerikai küldöttség azt is ellenezte, hogy bármilyen megbeszélést folytassanak az ázsiai kérdésekről.

Az angol és a francia diplomaták arra az álláspontra helyezkedtek Berlinben, hogy téves lenne a Németország és Ausztria ügyében fennálló ellentétek miatt kudarcra ítélni az értekezletet. A két küldöttség követelte, hogy valamilyen eredményt is érjenek el a berlini értekezletben. Szerintük a berlini értekezlet arra hivatott, hogy kiinduló pontja legyen az egész európai és világproblémákról folyó fokozottabb diplomáciai megbeszéléseknek.

Amint a berlini értekezlet lefolyásából kiderül, az amerikaiak sok mindenben közefedtek az angol és francia állásponthoz. Az értekezlet végén az amerikai álláspont meglehetősen eltért a kezdeti állásponttól.

Európában, ahol a világot elválasztó vonal szilárdan áll és ugyyszólván egyáltalán nincs hely sakkhúzásokra, igen erőteljesen hatnak azok az európai tényezők, amelyek ellenzik az úgynevezett dinamikus amerikai politikát. Franciaország és Anglia például úgy vélik, hogy az európai status quo megváltozására irányuló bármilyen agresszív irányvonal nagy veszélyt talán még katasztrófát is okozhat. E két ország diplomáciai ténykedése Európában arra irányul, hogy okvetlenül megakadályozza ezt az irányvonalat és annak veszélyes következményeit.

Másképpen fest a helyzet például a Közelkeleten. A két tömböt elválasztó vonal nincs oly szilárdan lefektetve, mint Európában; ennélfogva a világ e részén meglehetősen nagy terület marad a sakkhúzásokra. Itt történhetnek változások a status quo-ban, megengedhetők az eltolódások valamely irányban, anélkül, hogy a két tömb katonai összetűzéséhez vezetnének. Ezen a területen a helyzet valóban alaposan különbözik az európai helyzettől.

A nyugati hatalmak közelkeleti pozícióik erősítésére és kiterjesztésére használták ki az ujonnan bekövetkezett nemzetközi helyzetet. Nagybritannia például, amely Európában véglegesen ellenzé az úgynevezett »dinamikus politika« alkalmazását, ugyanezt a politikát vigá alkalmazza Közelkeleten. Ékesen bizonyítják ezt a legutóbbi események.

A világ azonban egy és oszthatatlan. A világbéke is. Az, ami a világ egyik részén történik, okvetlenül kihatással van a világ másik részére is.

AZ EURÓPAI BIZTONSÁG

Az európai biztonság nem csak európai. Az európai biztonság ügye szorosan fűződik az egész világ biztonságának ügyéhez.

Európa kétségtelenül több veszéllyel néz szembe. A legfőbb veszély a szovjet terjeszkedési törekvés. Fennáll továbbá a német militarizmus újjáéledésének esetleges veszélye is. Ezenkívül Európában és világszerte hatnak még más, terjeszkedésre törekvő erők is, amelyek lappangó veszélyt jelentenek Európa biztonságára. Eppen ezért egy pillanatra sem téveszt-hetjük őket szem elől.

A háború utáni időszakban a szovjet agresszió közvetlen veszélye volt túlsúlyban Európában és világszerte. Ez vezetett a hidegháborúhoz és a nemzetközi viszonyok végső feszült-ségéhez is. A közvetlen szovjetveszély túlsúly-ban volt az elmúlt években minden területen és ezért az összes világproblémákat e veszély szemszögéből vizsgálták. Ebből a szemszögéből vizsgálták a német militarizmus ügyét is.

A nemzetközi viszonyok új szakaszában, amikor a hidegháború lanyhul, továbbra is a szovjet veszély a legfontosabb. Egyelőre csak az bizonyos, hogy a Szovjetunió megváltoztatta külpolitikai taktikáját, de semilyen jel nem mutatja, hogy az új taktikával egyidejűleg lényeg-beli változás is történt a szovjet politikában.

Nagy kérdés azonban, vajjon a mostani, bizonyos mértékben megváltozott nemzetközi körülmények között, helyes-e úgy tekinteni a német militarizmus felújítására, mint eddig, a nagyfokú nemzetközi feszültség idejében? És továbbá, vajjon az osztrák és német kérdés megoldásához vezethet-e ez, és vajjon megterem-tené-e a feltételeket, hogy a Szovjetunió kény-telen legyen kivonni csapatait Keleteurópából? És vajjon biztonságot nyújthat-e ez Európának és a világnak a német militarizmus újjáéledé-sének veszélyével szemben? Vajjon lehetővé tenné-e az egységes demokratikus Németország megalakítását, amely mint demokratikus és bé-keszerető ország, a legnagyobb biztosíték volna a német militarizmus újjáéledésének veszélye ellen?

Az európai védelmi közösség tervezete ki-zárólag a szovjet veszély szemszögéből közelíti meg a német militarizmus problémáját. Alap-vető elképzelése az, hogy Nyugatnémetország-ban meghatározott létszámú haderőt létesítse-nek, a nyugateurópai védelem részeként, Nyu-gatnémetország felfegyverzését azonban olymo-don kell végrehajtani, hogy a nyugati hatalmak biztosítékot kapjanak arra is, hogy a német mi-litarizmus nem jelent majd veszélyt ellenük.

A német militarizmus problémája azonban nem csak Nyugateurópát érdekli, de mélyen érinti Keleteurópa létérdekeit is. Lényegében tehát ez valóban európai kérdés, egész Európa ügye, és tekintettel az európai kérdések jelle-gére, az egyik legfontosabb kérdés az egész világon.

Az európai védelmi közösség, a tervek sze-rint Nyugatnémetország mellett még öt európai államot ölelne fel. Nyugatnémetország felfegy-verzése öt nyugateurópai állam ellenőrzése mel-lett folyna.

Európa azonban nem csak öt államból áll. Ez mindenesetre fontos mozzanat. Másrészt vi-szont, vajjon az öt európai állam ellenőrzése valóban biztosítékot nyújt-e a német militariz-mus újjáéledése ellen?

A berlini értekezleten számos megfigyelő arra a következtetésre jutott Molotov beszédei alapján, hogy a Szovjetunió komolyan fél Nyu-gatnémetország felfegyverzésétől, konkrétan az európai védelmi egyezménytől. Szerintük Molo-tov nem csak propaganda célzattal tartott hosz-szabb beszédeket az európai védelmi egyezmény ellen, hanem azért is, mert véleménye szerint erről az oldalról fenyegeti valódi veszély a Szovjetuniót.

Az amerikaiak véleménye szerint épp ez bi-zonyítja, hogy Nyugatnémetország felfegyver-zésének és a nyugati tömbbe való bekapcsolá-sának politikája helyes és célravezető, és hogy éppen ez kényszerítette a Szovjetuniót taktiká-jának megváltoztatására. Az amerikaiak azt áll-ítják, hogy kizárólag ezt a politikát — az euró-pai védelmi egyezmény megalakításának. Nyu-gatnémetország felfegyverzésének és a nyugati tömbbe való bekapcsolásának politikáját — foly-tatva lehet olyan helyzetet teremteni, hogy a Szovjetunió kénytelen legyen beleegyezni az osztrák kérdés és a német kérdés megoldásába, csapatainak Ausztriából, Németországból és Ke-leteurópából való kivonásába.

Azonban ennek a problémának van egy má-sik oldala is.

A Szovjetunió éppen azzal a ténnyel pró-bálja az európai közvélemény és a világköz-vélemény előtt megindokolni csapatainak jelen-létét Európa szívében, hogy Németország fegy-verkezik és bekapcsolódik a nyugati tömbbe.

A német militarizmus veszélyéről szóló szov-jet állítás nem marad hatás nélkül Keleteuró-pában és tévedés lenne lebecsülni ezt a ténye-zőt. Keleteurópa már több ízben volt a német militarizmus áldozata. Eppen ezért a német mi-litarizmus problémája közvetlenül érinti a ke-leteurópai népek létérdekeit.

Világos, hogy a Szovjetunió nem követke-zetes ellenfele a német militarizmusnak. Látszik ez a keletnémetországi politikáján, ahol éppen a Szovjetunió támasztja fel ugyanezt a milita-rizmust. Minthogy azonban Nyugatnémetország számszerint és gazdasági erejénél fogva nagyob-bik része Németországnak, a Szovjetunió, tekin-tet nélkül a Keletnémetországban folytatott konkrét politikájára — még mindig sikeresen tettszeleg a keleteurópai közvélemény előtt mint a német militarizmus elleni harc bajnoka. És ezt a szerepet közvetlenül kihasználja keleteurópai pozícióinak megóvására, és konkrétan arra, hogy továbbra is megszállva tartsa Ausztriát és Ke-letnémetországot, Európa szívében.

Ez tehát azt jelenti, hogy ez a helyzet ép-pen azoknak használ, akik ellenzik a német kérdés megoldását. Azoknak a malmára hajtja a vizet, akik ellenzik az egységes, demokrati-kus Németország megalakítását. Viszont vala-mennyien tudjuk, hogy a helyzet kulcsa éppen a jövő Németország jellegében van. A német militarizmus újjáéledésének veszélyét csak ak-kor küszöbölik ki véglegesen, ha egységes, va-lóban demokratikus és következetesen békesze-rető Németország alakul.

Vajjon nem érdeke-e tehát Európának és az egész emberiségnek, hogy a német militarizmus veszélyének problémájához egészen újszerűen, tágabb látókörrel és pozitív módon közeledjék. Magyarán mondva, hogy ne csak Nyugateuró-pának, hanem egész Európának nyújtsanak biz-tosítékot e veszéllyel szemben.

A berlini értekezlet nem azt a semilyen eredményt ezen a téren. A nyugati hatalmak részéről nem hangzott el semmilyen komolyabb

indíttvány egy valódi biztonsági rendszer kialakítását illetően, amely végleges biztosítékot nyújtana Európának a terjeszkedési törekvésekkel és agresszió veszélyével szemben.

A jelenlegi helyzet kétségtelenül mutatja, hogy e nagyhorderejű probléma megoldását még nem találták meg. Mindenesetre egyre világosabb, hogy az európai béke és a világbéke valódi érdekei megkövetelik, hogy az eddiginél sokkal előrelátóbb módon lássanak hozzá a német militarizmus esetleges veszélyének elhárításához.

Véleményem szerint a probléma ilyen módon való felvetése nagy mértékben hozzájárulna az osztrák kérdés és a német kérdés megoldásához és az olyan feltételek megteremtéséhez, hogy

a Szovjetunió kénytelen legyen visszavonni csapatait a saját területére.

Ebből az új szempontból kellene tekinteni a német militarizmus problémájára és ebből a szempontból kiindulva biztonságot lehetne nyújtani egész Európának, hogy ne érezzen többé veszélyt erről az oldalról. Ez pedig nyilván nagyban hozzájárulna a világbiztonság általános méretű fokozásához.

Ez természetesen csak egyik része az európai biztonság és a világbiztonság problémájának. Európa nyilván csak akkor érezheti magát biztonságban, ha olyan egységes és oszthatatlan rendszert építenek ki, amely valóban biztonságot nyújt minden terjeszkedési törekvéssel szemben.

JOZSE SZMOLEJ

B e k ö s z ö n t ő

Az estétől félek...

*Az estétől félek,
hogy jönnek az éjék,
mikor az álomom,
hiába várom.*

*Míg tollam ír,
csendben sír
bölcső szívemben
újszülött versem.*

*S ha virradóra,
riaszt az óra,
és vadul énekel,
hogy máris menni kell,*

*mert munka vár
s az életár
mosoly képibe
Vet örvényibe.*

*Ilyenkor én is
Látom, hogy mégis
Szép a munkanap
S hogy szeretsz; csak*

*az estétől félek,
hogy jönnek az éjék,
mikor az álomom,
hiába várom.*

1954 január.

íj. BANKA LAJOS JÓZSEF

Vivódás

*Köröttem vidám, boldog emberek,
De én mosolyogni sem merek.
Mert érzem hogy sebzett szívem
Fáradtan reszket, hisz nem pihen
Nyolc hosszú nap óta,
Mikor ajkadnak riadt csókja
Rámlehel kinn az utcán.
Tudtam, hogy nekem most már
Nyitott sír lesz az élet.
Mint szemfedél, — a gyötrő évek —
Takarják véres könnyeim.*

*Számomra mit sem ér a világ.
Mint hervadón elszáradt virág,
Olyan a szép emlékezet.
— Mely rám rontott, megfékezett,
Hogy maradjak itt, hol a nyomok,
Az őszi és téli alkonyok.
Bimbóba tört reményt rejtenek,
Míg egyszer a béna idő ölébe ejtenek,
Hogy feledjem csodás szemedet,
Lágy karodat, duzzadó kebledet
Sugárzó mosolyod, illatos hajad
Igérő, ámtító szerelmes szavad.*

*És mégis elmegyek, nem maradok itt,
Eltörölöm az emlék gyötrő nyomait.
Egy sor végén sebes versem májd megáll,
Mert lefogja szelíden kezem a halál.*

1954 január.

íj. BANKA LAJOS JÓZSEF